

Els kurds de Síria trenquen la llei del silenci

Tot i no disposar d'una guerrilla, els kurds de Síria són vistos amb molta desconfiança pel règim de Baixar al-Assad. Les amenaces de sancions dels Estats Units sobre aquest país han reforçat la por a 'l'enemic interior'.

Sense ser comparable a la revolta dels Germans Musulmans de final dels anys setanta, l'explosió de violència al nord de Síria, on viu concentrada la població kurda, ha suposat un gran xoc per al règim de Damasc. Les imminents sancions econòmiques aprovades pels Estats Units, la suspensió de l'acord d'associació amb la Unió Europea, les demandes d'obertura política per part de l'oposició i els recents enfrontaments entre els kurds i les forces de seguretat a tot el nord del país han provocat la primera crisi seriosa a la qual Baixar al-Assad s'enfronta des que va prendre el poder ara fa quatre anys.

Encara que l'esclat de la violència troba el seu origen en uns incidents ocorreguts abans de l'inici d'un partit de futbol a la ciutat kurda de Qamishli, la repetició dels enfrontaments armats ha posat de manifest que es tracta d'un problema polític que pot desestabilitzar el Govern de Baixar al-Assad. Totes les ciutats kurdes del nord del país, així com els barris kurds de Damasc i Alep, han estat testimonis d'importants manifestacions i actes de rebel·lió contra el règim en la que es pot considerar una darrera advertència al Govern siria d'una comunitat d'un milió i mig de persones que espera gaudir dels mateixos drets que la resta de ciutadans sirians.

De pare a fill. La mort de Hafiz al-Assad va obrir algunes expectatives a Síria i, en especial, pel que fa a les seves relacions amb els països veïns: Líban, Turquia, l'Iraq i, sobretot, Israel. Tot i així, el procés de pau a l'Orient Pròxim torna a estar en suspens. Internament, l'evolució del partit Baas és una incògnita. El control del partit sobre les activitats d'una incipient societat civil siriana és encara ben present. Si bé és cert que centenars de presoners polítics (comunistes i islamistes) han estat alliberats des de l'arribada al poder de Baixar al-Assad, bona part dels presoners polítics d'origen kurd encara no s'han beneficiat d'aquest tipus de mesures, malgrat el to moderat de les reivindicacions kurdes a Síria: drets lingüístics i democratització del país.

És més: des de la intervenció nord-americana a l'Iraq, la pressió del partit Baas sobre els kurds s'ha intensificat. Així, durant una concentració pacífica davant de la seu de l'Unicef a Damasc, els manifestants kurds que demanaven drets lingüístics per a la seva comunitat van ser durament reprimits per les forces de l'ordre. Poc després, la policia detenia dos líders kurds i augmentava el control a la regió fronterera amb l'Iraq per evitar "infiltracions" estrangeres. La ira kurda expressada a mitjan març té més a veure, però, amb un problema que

L'ACNUR calcula que hi ha uns 200.000 kurds "apàtrides" a Síria. La policia els obliga a pagar diners a canvi de no ser denunciats

dura des de fa més de quaranta anys. Alarmat pel continu augment de la població kurda al nord-est del país, el Govern de Damasc va promulgar el 1962 un decret especial que autoritzava l'elaboració d'un nou cens de la regió. Segons la versió oficial, milers dels habitants de la Jazira no havien nascut a Síria, sinó que havien vingut de Turquia i de l'Iraq. Es tractava, doncs, d'aclarir qui eren els "vertaders" ciutadans sirians. El resultat del nou cens va ser la retirada de la ciutadania siriana a 120.000 kurds. En aquests moments, l'ACNUR (l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Refugiats) calcula

que hi ha uns 200.000 kurds "apàtrides" a Síria. Sense papers, aquests no tenen cap dret: no poden votar ni tenir accés a la propietat ni casar-se oficialment ni tan sols ingressar en un hospital públic. A més a més, els "apàtrides" són víctimes de la corrupció policial. Així, la policia siriana els obliga a pagar diners a canvi de no ser denunciats.

El decret del 1962 anava acompanyat d'una important campanya de propaganda antikurda, que relacionava els kurds amb Israel i amb una suposada conspiració occidental contra Síria. El 1963, el cap de la seguretat de Hassaké, Mohammed Talab Hilal, feia circular un

dossier confidencial de dotze punts en el qual es preveia desplaçar els kurds de les seves terres, negar l'accés a l'educació a les persones d'origen kurd, expulsar els kurds vinguts de Turquia, establir un "cinturó àrab" al llarg de la frontera turcosiriana. Aprovat el 1965, el pla de creació d'un "cinturó àrab" començà a aplicar-se a partir de 1973, però va topat amb la resistència de bona part de la població. Tres anys més tard, però, el Govern va decidir d'abandonar aquest projecte.

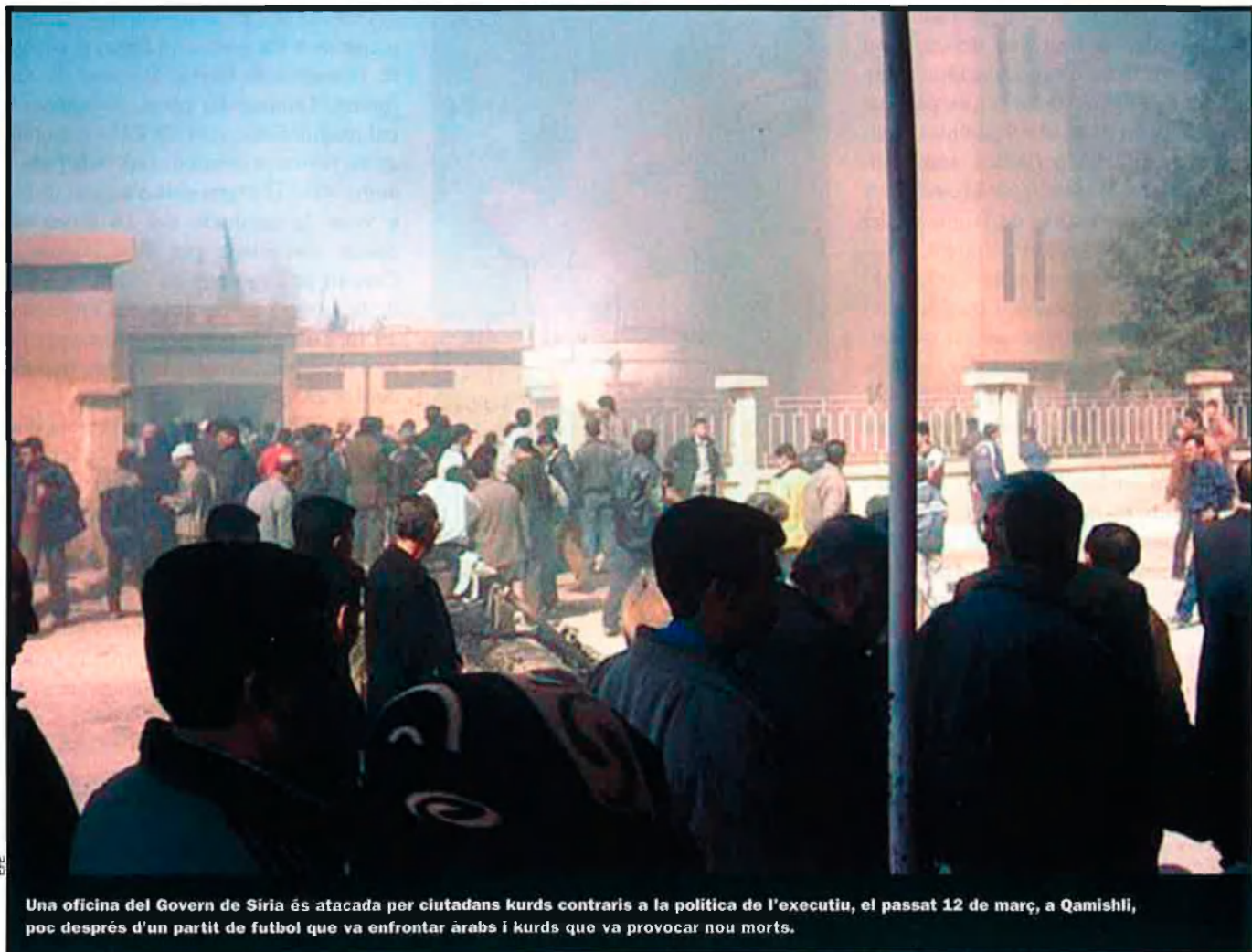
El règim sirianès s'ha negat repetidament a resoldre el problema dels "apàtrides" i a afavorir el retorn dels kurds desplaçats. Després de conèixer els incidents ocorreguts el mes passat al nord de Síria, el Govern de Baixar al-Assad ha afirmat en una mostra de cinisme polític que Damasc anava a anunciar properament una solució definitiva al problema dels kurds "apàtrides", però que els esdeveniments recents havien blocat el procés.

A l'avantguarda de la tècnica. www.audi.es

Nou canvi automatitzat esportiu DSG. Màxima acceleració.

DSG: el canvi és automàtic.

Una oficina del Govern de Síria és atacada per ciutadans kurds contraris a la política de l'executiu, el passat 12 de març, a Qamishli, poc després d'un partit de futbol que va enfrontar àrabs i kurds que va provocar nou morts.

El "perill kurd". Des de l'inici de la invasió nord-americana a l'Iraq, les autoritats sirianes i els dirigents kurds del nord iraquiana han optat per reforçar el diàleg. La voluntat kurda d'adoptar una diplomàcia integradora a escala regional s'explica per la frontera que separa el Kurdistan iraquiana i les regions kurdes de Síria. De fet, el nord-est sirià ha estat durant els darrers anys la porta d'entrada al Kurdistan iraquiana davant dels entrebancs posats per Turquia i l'Iran. Per als kurds es tracta, doncs, de mantenir una via cap a l'exterior en el cas que la situació a l'Iraq es degradés perillosament. Damasc considera les relacions amb els líders kurds iraquians com una manera de mantenir un cert control sobre l'evolució de l'Iraq i poder evitar la divisió del país.

Al mateix temps, els estats que inclouen una important minoria kurda al

seu interior s'han reunit diverses vegades per refermar llur oposició a la desintegració de l'Iraq i a la creació d'un estat kurd. El reconeixement de l'autonomia kurda i la cooficialitat del kurd i l'àrab a l'Iraq recollits a la Constitució provisional feta pública a principi de març han estat els detonants de l'actual nerviosisme a Turquia, Iran i Síria. Així, les manifestacions d'alegria dels kurds de l'Iran van acabar amb morts i desenes de ferits a ciutats com Mariwan, prop de la frontera iraquiana, per la intervenció de les forces de l'ordre.

Tot i que els kurds de Síria no tenen com a objectiu polític la separació de la resta del país dels tres enclavaments on són majoritaris, l'aïllament internacional del règim del Baas ha portat el Govern de Damasc a reforçar la cohesió interna al voltant del nacionalisme àrab i d'aquesta manera assenyalar els kurds

com a "cinquena columna" susceptible de representar un paper semblant al dels kurds iraquians en la caiguda de Saddam Hussein. Les manifestacions de suport dels kurds de l'Iraq i de Turquia als seus "compatriotes" de Síria només han servit perquè Baixar al-Assad reforci les tesis sobre el "perill kurd".

D'aquesta manera el president sirià ha aconseguit una de les poques victòries diplomàtiques, gràcies a la condemna pública per part del Consell de Seguretat del Golf (CCG) dels "actes de sedició perpetrats a Qamishli". Els països àrabs s'han mostrat, doncs, solidaris amb Damasc, ja que, segons el secretari del CCG, "tot atac contra la seguretat de Síria és considerat com una agressió contra la seguretat àrab".

El torn de Síria? La campanya militar nord-americana a l'Iraq i les amena-

ces dels falcons de Washington sobre un possible atac a Síria van deixar camí lliure a tot tipus d'especulacions sobre el futur de l'Orient Pròxim i, en particular, del règim baassista, aparentat, malgrat els conflictes periòdics, amb Saddam Hussein. De fet, l'actitud dels EUA cap a Damasc després de la guerra del Golf del 1991 va ser molt diferent. Síria, Egipte i l'Aràbia Saudita havien fet costat a Washington contra l'Iraq a canvi d'importants recompenses econòmiques. Més de deu anys després, Síria es troba en la llista dels "rogue states" ("estats canalles") al costat de l'Iran i de Corea del Nord.

Els nord-americans acusen Damasc d'haver donat suport als iraquians durant la guerra i al terrorisme islamista. Així, segons l'administració Bush, desenes d'extremistes islamistes reclutats a Europa i entrenats a Síria van penetrar al nord de l'Iraq per posar-se a les ordres d'Ausar al-Islam, un grup lligat a al-

Baixar al-Assad es troba, potser, davant la darrera ocasió de fer la transició a Síria.

Qaida. Sense oblidar el suport del règim baassista al Hezbol-lah libanès o al Hamàs palestí.

Amb les tropes nord-americanes desplegades a les portes de Síria, el marge de maniobra de Baixar al-Assad és ben limitat. Damasc ha optat, de moment, pel pragmatisme vers els EUA intentant de no perdre el crèdit davant dels països àrabs. Així, el règim sirianès s'ha vist forçat a votar la resolució del 16 d'octubre passat presentada per Washington al Consell de Seguretat de l'ONU a favor de la creació d'una força multinacional a l'Iraq dirigida pels nord-americans i a retirar-se parcialment de certes regions del Líban.

Tot i així, Washington no sembla disposat a canviar de política fins a les properes eleccions, i de moment ja ha exigit a Damasc de posar fi a la repressió policial sobre els kurds. Tanmateix, el risc d'una nova aventura militar dels EUA a Síria és poc probable. Una acció d'aquest tipus enterraria definitivament el projecte del "Gran Orient Pròxim" (una regió de països àrabs democràtics on

LLIURAMENT DE PREMIS LITERARIS I CÍVICS NORDCATALANS

XV NIT DE SANT JORDI

Divendres 30 d'abril de 2004, a les 20.30 h • Capella dels Dominicans • PERPINYÀ

Per assistir a l'acte i al sopar truqueu al +33 468 21 85 71 o al +33 468 51 81 05

Organitzat per: ÒMNIUM CULTURAL CATALUNYA NORD, PERPINYÀ

 Generalitat de Catalunya

 CONSELL DE PERPINYÀ

 ÒMNIUM ARÈNES CULTURAL NORD

 AJUNTAMENT DE PERPINYÀ

 ELTEMPS

El pes de les fronteres

Els kurds de Síria viuen en comunitats compactes a les regions de Jazira (a l'extrem nord-oriental de Síria), Ayn al-Arab (Kobane, en kurd) i Kurd Dagh (àrea muntanyosa al nord-oest del país). Els tres enclavaments kurds estan separats entre si per zones de població majoritàriament àrab, raó per la qual caldria parlar més aviat de "regions kurdes de Síria" més que no pas del "Kurdistan de Síria". En aquesta regió adjacent als territoris del Kurdistan turc i iraqüià, la minoria kurda està estimada en un milió i mig de persones, és a dir, un 10% de la població total. A banda d'aquests enclavaments kurds, hi ha importants colònies kurdes a Damasc i Alep. Sense importants jaciments de petroli, ni de gran importància geoestratègica a partir dels anys 1930, els enclavaments kurds de Síria no han atret l'atenció internacional.

Sota la llarga dominació otomana, les relacions entre els pobles àrab i kurd van ser bones, dins del marc de l'*umma* (comunitat de creients), que assegurava una certa igualtat entre musulmans sense distinció de llengua o de cultura. La Primera Guerra Mundial havia de significar un canvi radical en les relacions entre els pobles de l'Orient Pròxim. Així, França va obtenir la tutela de Síria i el Líban, un cop separats de l'imperi otomà, durant més de vint anys gràcies a l'acord de la Societat de Nacions.

La política del mandat francès respecte dels kurds fou d'una gran ambigüitat. Fins a final dels anys trenta París va negociar els diferents acords fronterers amb Ankara en nom de Síria i va fer tot el possible per no posar en perill les seves relacions privilegiades amb Turquia. Aquesta política d'acostament comportava l'avortament de qualsevol projecte de creació d'una regió autònoma kurda a Síria. Tot i així, el balanç d'aquests anys no és negatiu. El desenvolupament de l'agricultura i el naixement d'un fort moviment cultural kurd són fets clau que tingueren lloc durant el mandat francès a Síria.

En efecte, els exiliats i intel·lectuals kurds que fugien de la repressió a Turquia beneficiaren Síria de la protecció francesa

per desenvolupar un veritable moviment de renaixement cultural. L'efervescència de la cultura kurda contribuï a consolidar el sentiment nacional entre els kurds, especialment a Turquia i Síria. La revista *Hawar* ("La Crida") proposà la llatinització de l'alfabet kurd, que havia de servir de base per a la constitució d'una llengua estàndard per als kurds de Síria i de Turquia. Un objectiu que només s'aconseguí en part, ja que ni a Síria ni a Turquia la llengua kurda es va poder desenvolupar amb normalitat.

Síria va esdevenir veritablement independent després de la retirada de les tropes franceses, el 1946. L'augment de la tensió al món àrab a causa del conflicte araboisraelià va fer que el nacionalisme sirià prengués un caràcter cada cop menys tolerant amb les minories ètniques com els armenis o els kurds. Les organitzacions polítiques kurdes han privilegiat tradicionalment l'entesa amb els àrabs i no han formulat reivindicacions independentistes. Tot i així, els kurds de Síria han fornit un bon nombre de militants i guerrillers als moviments kurds de l'Iraq (revolta de Mustafà Barzani, 1961-1970) i de Turquia (moviment liderat pel PKK, 1984-1999). Les relacions estretes entre els kurds de Síria, Turquia i la regió de Barzan a l'Iraq s'expliquen per diversos factors. D'una banda, les fronteres creades als anys vint van dividir tribus, poblacions, confraries religioses i, fins i tot, famílies. Malgrat totes les fronteres, els kurds mai han renunciat a conservar els lligams locals.

D'altra banda, l'emergència del nacionalisme kurd ha reforçat els vincles entre els kurds. La manifestació de milers de kurds a Arbil, "capital" del Kurdistan iraqüià, en solidaritat amb els "germans" de Síria, ha posat una vegada més de manifest el caràcter transfronterer i regional de la "qüestió kurda".

La concessió de drets culturals i polítics als kurds per part de Turquia, Iran i Síria afavoriria l'estabilitat interior d'uns estats que gaudeixen d'una feble legitimitat popular. **J. T.**

prevaldria el liberalisme econòmic) presentat fa poc per l'administració Bush. A més a més, els Estats Units es podrien veure abandonats pels pocs aliats que li van donar suport durant la invasió de l'Iraq.

Finalment, l'obertura d'un segon front complicaria encara més el control mili-

tar a l'Iraq. Conscients de tots aquests factors, i segons el diari israelià *Haretz*, un grup d'agents dels Estats Units van penetrar al nord-est de Síria per tal de calmar els ànims després que alguns líders kurds sirians haguessin demanat la intervenció armada dels kurds iraqüians.

Els enviats nord-americans van advertir als representants sirians de la impossibilitat d'evitar l'acció dels kurds iraqüians a Síria, atesos els forts lligams existents entre les poblacions dels dos costats de la frontera.

La pressió nord-americana sembla que es limitarà de moment, doncs, al terreny diplomàtic i econòmic. De fet, pot ser la darrera ocasió per a Baixar al-Asad per protagonitzar a Síria una transició tranquil·la cap a un règim més obert després de quaranta anys de dictadura del partit Baas.

Washington sembla decidit a no canviar de política fins al 2005, i ja ha exigít a Damasc de posar fi a la repressió policial sobre els kurds

Jordi Tejel